

дице су слабо заступљени. Карактеристично је и присуство несродника (велики број слуга, шегрта). Постоји велики број породица без непокретне имовине.

Анализа односа између структуре породице и професије којима су се њени члапови бавили извршена је на примеру 4 града: Смедерева, Зајечара, Крушевца и Ваљева. Најбројније су биле породице занатлија и слуга, затим породице трговца, чиновника и надничара. У свим професијама преовладала је инокосна породица, а после ње самачко домаћинство. Трговачке породице имале су већи број чланова и углавном су то биле заједнице оца и сина и братске заједнице. Настављало се исто занимање из генерације у генерацију. Трговци су били најимућнији градски слој. Њихова имовина се обично састојала од већег броја кућа, дућана и механа, а поседовали су и обрадиву земљу. Породице трговаца и чиновника биле су најистакнутије, предњачиле су у прихватању европских новина. Далеко бројније биле су породице занатлија. Породице чиновника чиниле су мање од 10% укупног броја градских породица. Мало чиновничких породица сматрало је имућним. То су биле породице државних службеника, министара, саветника, виших судских чиновника. Чиновници су били главни носиоци грађанског начина живота. Посебну врсту чиновничких по-

родица чиниле су породице официра, али је њих било веома мало. Земљорадничке породице чиниле су 3-15% укупног броја градских породица, живеле су на периферијама.

Бракови су склапани између припадника истог друштвеног слоја, имовине и угледа, унутар истих професија. Званично, муж и жена били су у равноправном положају. У Србији XIX века, бракови су ретко раскидани. Надлежни судови цркве ретко су давали дозволу за раставу. Положај разведене жене био је веома тежак. Брак и породица у Србији XIX века обично се посматрају у светлу патријархалних односа.

Ова књига настала је из магистарског рада под насловом „Породица у Србији за време друге владе кнеза Михаила“. Први је рад у домаћој историографији који се бави историјом породице. Породица у српском друштву XIX века није јасно издвојена као посебна институција, већ се јавља као један од основних елемената проучавања историје друштва. Развој српске породице, и градске и сеоске, није се много разликовао од развоја европских. Инокосна породица била је доминантна у Србији XIX века. Промене унутар породице биле су споре и за савременике, углавном неприметне. Средином XIX века, породица је и даље опстajала као традиционална и патријархална институција.

Милча Модић

ВАЉЕВСКА ОПШТИНА 1839–2003,

приредио Здравко Ранковић,

ИП Колубара, Ваљево 2003. стр. 168

Књига која представља Ваљевску општину из различитих аспеката у раздобљу од њеног првог оснивања 1839. године до данашњих дана. Приређивач вештим коришћењем објављене литературе, историографских радова, новинских чланака и архивске грађе, хронолошки и вишеслојно приказује развојни пут локалне управе у Ваљевској општини, пратећи њене успоне и падове у раздобљу дужем од сто шездесет година.

После уводног поглавља: „Ваљево у првим деценијама 19. века“, у којем се хронолошки даје скица најзначајнијих збивања и актера у друштвеном животу тадашње касабе, демографским, националним, економским и политичким променама локалне заједнице, приређивач излаже основне податке о оснивању Општине, њеној територији, избору прве управе, носиоцима најзначајнијих функ-

ција, надлежностима, заједничким потребама и начину финансирања истих.

У поглављу: „Општински послови – фрагменти” начињен је избор значајнијих послова који су остваривани у општинском органима у раздобљу од 1841. године до 2003. године, из којег се види којим се све пословима у прошлости бавила локална самоуправа у Ваљевоу. Подаци о демографским променама, посебно о кретању броја становника општине, изложени су у поглављу: “Статистика – становништво”, почев од 1859. године. Подаци о променама у сточном фонду, метеоролошким приликама и садашњој површини општине изложени су наредним поднасловима. Значајно поглавље у књизи посвећено је општинским председницима. Поред кратких биографских података илустрованих фотографијама, наводе се најзначајнији послови остварени у општини у време њиховог мандата. Посебан печат овом делу књиге дају одабрани текстови, објављени у новинама и часописима о четворици бивших председника, из пера познатих публициста и исповести тројице председника о (не)пријатностима са којима су се сусретали током обављања функције.

У поглављу „Сведочанства” представљено је низ документа: устројенија,

правилника, статута, одлука о одређивању назива улица, проглашењу почасног грађанина општине, о утврђивању и употреби амблема и грба општине и др.

Под поглављем “Огласи” објављен је избор различитих јавних аката, које су општинске власти оглашавале разним поводом; лицитације, конкурси, оставке, јавне продаје, наредбе, обавештења, објаве и др. У прилогу одабраних докумената приређивач пружа читаоцу значајну информацију о широком дијапазону питања и проблема којима се локална самоуправа бавила у различитим периодима свога деловања.

На крају књиге дат је списак одборника и чланова Извршног одбора Скупштине општине Ваљево изабраних 2000. године, са основним подацима којој политичкој странци припадају и из које изборне јединице су изабарани.

Књига је опремљена фотографијама, факсимилима докумената и географским картама подручја општине и на крају списком коришћене литературе и регистром личности које су поменуте у књизи. Техничка опрема књиге је на завидном нивоу, штампана у тиражу 800 примерака.

Приређивач књиге о Ваљевској општини од њеног првог оснивања до данас, понудио је сажету и надасве корисну информацију о развоју локалне самоуправе.

Милча Модић

Синиша Мишић:

ЈУГОИСТОЧНА СРБИЈА СРЕДЊЕГ ВЕКА

Врање, 2002. Међуопштински историјски архив Врање и Удружење историчара Браничева и Тимочке крајине

Аутор студије невелике по обиму али значајне по садржају, професор на катедри за Националну историју средњег века на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду, попуњава празнину у српској медијевистици посебно у области историјске географије, када се ради о овом простору, који се у том историјском раздобљу најчешће налази између Бугарске и Србије. Иако су извори за проуча-

вање ове области у средњем веку оскудни и фрагментарни а досадашња историографија се њоме бавила узгредно, аутор је успео да на основу познатих извора и објављених радова и литературе презентује релативно целовиту слику историјских процеса који су се одвијали на овом простору од 1282. до доласка Турака.